

Magyar zenekari tapasztalatok keletje Kínában

Interjú Kovács Gézával, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnökével és a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatójával, aki meghívott előadóként vett részt a Kínai Szimfonikus Zenekari Fejlesztési Alapítvány éves konferenciáján

2011. március 23-25. között Shan-Dong, vagyis Shan Tung tartomány fővárosában, Jinanban tartotta éves konferenciáját a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége partnerszervezete, a Kínai Szimfonikus Zenekari Fejlesztési Alapítvány. Kovács Géza, a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének elnöke, a Magyar Nemzeti Filharmonikusok főigazgatója előadást tartott ezen a konferencián.

■ Hogyan került sor az Ön meghívására?
– Erre a konferenciára annak köszönhetően kaptam meghívást, hogy évekkal ezelőtt előadást tartottam a Brit Zenekari Szövetség konferenciáján. Ott találkoztam először a kínai kollégákkal, akik a saját éves kongresszusukra elsősorban abban a témakörben hívtak meg előadást tartani, hogy hogyan működik egy zenekari management, milyen elemekből áll össze, milyen az együttműködés a managementen belül és hogyan szolgálja a korszerű management a zenekarok sikerét.

■ Volt más, egyéb kontinensről érkezett meghívottja is a konferenciának?
– Rajtam kívül két és fél nem kínai meghívott volt még. A moszkvai városi zenekar igazgatónöje, aki csak átutazóban volt Jinanban. Rajta kívül ott volt még egy neves dán lantművész, Lars Hannibal akinek nagyon sok közös projektje volt már Kínával. Egy további vendégelőadó Ken Smith lett volna, aki a Financial Times és a New York Times zenekritikusa, de ő időközben megbetegedett, ezért csak egy videoüzenetet tudott küldeni. Éppen ezért különösen izgalmas volt részt venni egy olyan konferencián, ahol szinte már zavarba ejtő volt az a szünni nem akaró érdeklődés, ahogyan az európai és a magyar zenekarok működésének legapróbb részleteire is kíváncsiak voltak.

■ Mi jellemzi a kínai partnerszervezetet? Milyen különbségek és hasonlóságok vannak a mi Szimfonikus Zenekari Szövetségünkkel?

– A kínai viszonyokra jellemző módon ez is egy nagyon különleges szervezet. A honlapján az áll, hogy független szervezet, amelyet a Kínai Népköztársaság Kulturális Minisztériuma hozott létre. Ez a szervezet tapasztalataim szerint ugyanakkor rendkívül aktívan részt kíván venni a nemzetközi zenei életben. A magatartásukat legpontosabban talán éppen Shan Dong tartomány nagy szülőltje, Konfucius egy tanításával jellemezhetném: „Gondolkodás nélkül tanulni, értelmetlen erőfeszítés. Tanulás nélkül gondolkodni: veszélyes.” Úgy tűnik, hogy Kína az utóbbi évtizedekben megfogadja Konfucius tanítását, és amit az ipari termékek között, a szolgáltatások piacán látunk, a silány minőség – ami általában a kínai termékekről eszünkbe jut – a pekingi olimpia, vagy egy kínai űrállomásról a világűrbe fellőtt rakéta fényében már egészen másként fest.

■ Az ipari fejlesztésben vagy a kutatásban könnyebb behozni a lemaradást, de a szimfonikus zenekari kultúra előzmények nélkül áll Kína történelmében.

– Valóban, hiszen Kína hatezer éves kultúrájának nem volt szerves része a szimfonikus zenélés az elmúlt évszázadokban. Ha azonban csukott szemmel hallgatjuk meg a pekingi, vagy a shanghai szimfonikus zenekart, akkor nehezen tudunk különbséget tenni egy színvonalas amerikai vagy nyugat-európai szimfonikus zenekar és a két említett kínai zenekar között. Természetesen ez a színvonal nem jellemzi valamennyi kínai szimfonikus zenekart. Ennek a szervezetnek 52 tagja van. Ötvenkét kínai zenekar menedzsmentjének képviselői vettek részt ezen a konferencián, akik láthatóan hatalmas érdeklődéssel figyelik azt, hogy hogyan csinálják másként azt, amivel ők kísérleteznek. Az ország történelméből fakad, hogy a jelenlegi közép-generációnak alig

volt lehetősége például külföldön tanulni. Ezért értelemszerűen Taiwanon vagy Hongkongban jóval nagyobb a zenekarvezetési management-beli tapasztalat, mint az anyaországbán.

■ Hogyan próbálják meg áthidalni ezt a biátust a kínaiak?

– Érzékelhető, hogy a fiatal generáció, mint a szivacs szívja magába a nyugati kulturális, művészeti modelleket, ismereteket.

■ Milyen tanulságai voltak az Ön számára ennek a konferenciának?

– A konferencián derült ki egyértelműen számomra, amit eddig csak szóbeszédből tudhattam, hogy a pekingi és a shanghai zeneakadémián rendkívül magas színvonalú a vonósok oktatása, ami mögött messze elmarad a fúvós, de legfőképpen a rézfúvós képzés. Jó néhány zenekar-igazgató fordult hozzám személyesen, azóta pedig levélben is, hogy segítsék magyar kürtösökhöz, trombitásokhoz, harsonásokhoz – elsősorban rézfúvósokhoz – juttatni őket, mert viszonylag tisztas jövedelmet tudnak ajánlani, de nagyon alacsony színvonalú a rézfúvós játék, ami igaz némely fafúvósra is. Talán üdítő kivétel a fuvola, de nem véletlenül, hiszen ez a hangszer Kínában több évezredes múltra tekint vissza.

■ Milyen témák álltak még a konferencia középpontjában?

– A konferencia egyes témakörei természetesen a zenekari élet mindennapjaira és nagy kérdéseire fókuszáltak. Ha a nagy témaköröket nézzük, akkor érthető, hogy Kínában az a projekt kapott különösen nagy hangsúlyt, ami a taiwani és az anyaországi harmonizációról szól. Közös projektjük volt az ENSz New York-i székházában is, amelyről egy felvételt tekinthettünk meg. A másik külföldi vendégelőadó, a moszkvai városi zenekar igazgatónöje az orosz zenekari élet rövid ismertetése közben kitért arra is, hogy már az orosz zeneoktatás színvonala sem olyan magas, mint korábban volt, és a zene-

karok fenntartását illetően is komoly nehézségekkel kell szembesülniük. Ugyanakkor büszkén mutatta a nemrég felépült hangversenytermük fényképét.

Igen, ez némileg ellentmondásos számomra, hogy miközben mindenki a zenekarok finanszírozási gondjaira bivatkozik, és a fogyatkozó közönség miatt panaszkodik, sorra épülnek a csodálatosabbnál csodálatosabb, kifogástalan akusztikájú koncerttermek világszerte.

– A nagy témakörök közül, az egyik megint csak sajátos kínai téma volt a zenekarok fejlesztésének kérdése a reformok idején. Köztudomású ugyanis, hogy Kína a nyolcvanas évek közepétől egy egészen páratlan és addig soha nem látott gazdasági kísérletbe kezdett, melynek eredményei lenyűgözőek. Ezzel szemben egy olyan, számukra viszonylag új terület, mint a szimfonikus zenekar fejlesztése számos kérdést vet fel. Nagyon izgalmas volt figyelni a tanakodásukat, miközben egyértelműen arra az eredményre jutottak, hogy tanulniuk kell. Ezzel kapcsolatban elég, ha a korábban idézett konfuciusi tanítást említem. A dán kolléga által bemutatott projektek is az együttműködésről szóltak, valamint arról a nagy kérdéstről, ami Kínában a nagy nyitás óta mindennapi kérdés, vagyis hogy mennyire adoptálják a nyugati civilizáció szokásait és mennyire nem.

Ebben a tekintetben mi az általános meggyőződés Kínában?

– Amikor 2004-ben először jártam Kínában, döbbenet álltam meg Shanghai-ban egy amerikai gyorsétkezdé előtt. Meglepi volt számomra, hogy egy olyan ország, amelyik éppen a változatos, gazdag és ízletes konyhájáról híres, miért akar fűrészpörizű hamburgereket importálni. Ugyanígy furcsa volt az első Coca-Cola reklámokat is látni, kínai arcokkal, kínai feliratokkal. Joggal tartanak tehát attól, hogy a kínai kultúra, amely eddig már oly sok mindent átélt – legutóbb a kulturális forradalmat – és amely legalább hatezer éves múltra tekint vissza, hogyan őrizhető meg, miközben nagyon nagy az igény, nem csak a silány gyorséte-

lek, hanem Dvořák, Smetana, Bartók, Kodály művei iránt is. Ha már Bartókot említettem, nem tudom megállni, hogy el ne meséljem, hogy előadásomat Bartók „Este a székeleyknél” című művével kezdtem, találsz kérdés formájában, megkérdezve, hogy mit hallottak. A résztvevők többsége nagyon kedvesen gratulált nekem, hogy milyen szép kínai dallamot rögtönöztem. Mikor elmeséltem, hogy ezt a dallamot a 20. század legnagyobb magyar zeneszerzője komponálta egy ősi magyar népdalstílus alapján, és egy tipikus magyar falu esti képét vetíti elénk, rendkívüli tetszést aratott, hiszen ez azonnal hidat is épített a magyar, az európai és a kínai kultúra között. A konferenciára visszatérve, rendkívül megdöbbentő volt, hogy milyen hatalmas erő lakozik ebben az országban, tekintve hogy sorra épülnek a hatalmas befogadóképességű koncerttermek és nem csak a nagyvárosokban, hanem a kisebb kínai városokban is. Lenyűgözőek a méretek, hiszen a shantung-i területi, történelmi és néprajzi múzeum előterében körülbelül öt és fél-hatezer ember fér el. A városi koncertterem is több mint 3000 férőhelyes. A méretek már önmagukban is lenyűgözőek, de az a sebesség is lenyűgöző, amivel a nyugati kultúrát, a nyugati civilizációt szívják magukba.

Mennyire számított kiemelt eseménynek a hatalmas Kínában ez a konferencia?

– A találkozón természetesen megjelentek a pekingi kulturális kormányzat képviselői is, vagyis a Kínai Kulturális Minisztérium társadalmi szervekkel foglalkozó főosztály-vezetője, aki személyesen biztosította a jelenlévőket, hogy a kínai kormányzat hosszútávon szeretné támogatni a kínai zenekarok fejlődését: erkölcsileg, anyagilag és a zeneoktatás fejlesztésével is. Külön megtiszteltetés volt számomra, amikor a főosztályvezető úr jelezte a minisztérium azon szándékát, hogy folyamatos tanácsadásra szeretnének felkérni.

Milyen visszhangot váltott ki az Ön előadása?

– Nagyon nagy érdeklődéssel követték a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsé-

géről tartott előadásomat, amely gyökereken különbözik a kínai partnerszervezettől. A mi szervezetünk a magyar egyesületi törvény alapján jött létre, valóban teljesen alulról építkező kezdeményezésésként, míg Kínában az ilyen típusú törvények egyelőre vártnak még magukra. Az a megnyugtató távlat, amit maguk az igazgatók festettek fel, vagyis az anyagi biztonság, a fejlesztési lehetőség például a hangszerparkban, vagy a muzsikusok képzésében – tutori rendszer kiépítésével – az mindenképpen lenyűgözőt és elgondolkoztatott. Kínában éppen most készítének elő egy átfogó reformot a zenei nevelésre vonatkozóan, ami az éneklést és a furulyázást helyezné előtérbe. A kínai zenekarok „Gyönyörű vasárnap” elnevezésű projektje is, minden kínai zenekarnál a gyerekek zenei nevelésére összpontosít, és vasárnaponként a hagyományos kínai zenei örökséggel, illetve az európai szimfonikus repertoárral ismerkednek a gyerekek, akiknek a száma éppen nem csökken, hanem egyre emelkedik Kínában.

Milyen marketingtevékenységgel igyekeznek újabb és újabb csoportokat megnyerni a szimfonikus zene ügyének?

– A marketingben nagyon erősek a kínaiak. Az utóbbi másfél-két évtizedben minden termékük és minden szolgáltatásuk kínálatában a maguk sajátos, rendkívül színes és ízléses ázsiai világát is becsempészve jelennek meg Kínán kívül is ezen a területen. Ők maguk vallották be azonban, hogy a szimfonikus zenekari pr- és marketingtevékenységük még nem annyira fejlett. Tanulságos volt látni, hogy a Hong-Kongból érkezett kollégák mennyire őszintén, és testvéri önzetlenséggel osztották meg ebbéli tudásukat és tapasztalataikat kontinentális kollégáikkal, akik kifejezésre juttatták, hogy továbbra is szándékukban áll Nyugatról tréneket hozni. A kínai zenekari szövetség vezetői kilátásba helyezték, hogy a májusban Budapesten tartandó PEARL-konferencián is részt vesznek, mivel szeretnék látni, hogy hogyan működik az Európai Unió előadóművészeti szervezete, amely a tagországok zenekari szövetségeit is magában foglalja, és ennek keretében örömmel találkozna a magyar zenekari kollégákkal is. Kivételesen nagy tisztelettel és meglepi tájékozottsággal nyilatkoztak a magyar zenei életéről és azon belül a magyar zenekari kultúráról és zene-pedagógiáról. Számon tartják a budapesti Liszt Ferenc Egyetemen tanuló kínai diákokat, a Kínába látogató magyar vendégprofesszorokat és szeretnék a management-kapcsolatokat is erősíteni.

K.R.

A konferencia csoportképe